

CORELLI

Arcangelo CORELLI
(1653-1713)

17 Şubat 1653, Fusignano, İtalya – 8 Ocak 1713, Roma.

İtalyan müzisyen, besteci ve keman virtüözüdür. Besteleri ile Barok müzik stiline önemli bestecilerinin başında gelir. Çağının İtalyan müziğine olduğu gibi, Avrupa'daki diğer ülke müzikhçilerine eserleriyle yol göstermiştir.

Yaşamı konusunda fazla bir şey bilinmeyen, vatandaşlarınca "Virtuosissimo del violino e vero Orpheo de nostri tempi" (Kemanın en büyük virtüözü ve zamanımızın gerçek Orfeo'su) olarak adlandırılan Corelli, Bologna ile Ravenna arasındaki küçük Fusignano kentinde toprak sahibi bir ailenin beşinci çocuğu olarak doğdu. Babası onun doğumundan bir ay önce öldüğünden diğer üç

kardeşiyle birlikte annesi tarafından büyütülmüştür. 1666'da Bologna'daki keman derslerinden sonra Roma'da 1671'de ya da 1675'te kemancı olarak orkestralarda görev almıştır. Sonraki dört beş yıl nerede olduğu tam bilinmemektedir. Fransa'ya gittiği ve Lully'nin kıskançlığına neden olduğu bilinmemektedir.

İlk müzik eğitimini yerel müzikhçilerden aldığı kabul edilmektedir. Müziğe olan yüksek yeteneği dolayısıyla 1666'da 13 yaşında iken 1666'da Bologna'ya müzik eğitimine gitmiş ve oradaki "Accademia Filarmonica" adlı konservatuvardaki isim yapmış Leonardo Brugnoli ve Giovanni Benvenuti kemancılardan dersler almıştır.

1671'de Roma'ya geçip orada önce "Saint-Louis-Des-Français Kilisesi"nde ve sonra da "Teatro Çapranica"da kemancılık yapmaya başlamıştı. Papa'nın şapelinde şarkıcı olan Matteo Simonelli'den kompozisyon dersler almaktaydı. Corelli 19 yaşında iken 1672'de Paris'de çok başarılı konserler verdi ve bu başarısı ile Avrupa'da isim yaptı. 1681'de Almanya'da Bavarya Prensi hizmetinde bulundu. 1680 ile 1685 arasında arkadaşı olan kemancı ve besteci Cristiano Farinelli'nin evinde çok zaman geçirdi.

1681'de Roma'da ilk eserleri, Op. 1 iki keman ve bas-viol (ya da bas-lavta ya da org) için üç sesli 12 Sonat'ı yayımlandı, İsveç Kraliçesi Christina'ya ithaf ettiği bu Kilise Sonatları'nı "çalışmalarının ilk meyvesi" olarak tanımladı.

1685'de Roma'da yerleşti. Roma'da sürgünde olan İsveç 'in Katolik Kraliçesi İsveç'li Christina 'nın hizmetinde çalışıp onun için sonatlar besteledi ve kraliçenin davetlerinde müzik orkestralarına şeflik yaptı.

1685'te yine 12 Sonat'ı – bu kez Sonata di Camera (Oda Sonatı) – türünde Op.2 olarak yayımlandı.

Kardinal Benedetto Pamphili ve Pietro Ottoboni'den mali destek alıp bu patronların desteği ile Corelli mali sorunlardan ayrı olarak kendini müziğe, kemana ve besteciliğe vermeye olanak buldu.

Orkestra şefliğine bir örnek 1687'de İngiltere Elçisi şerefine Akademi'nin verdiği bir büyük konserde Corelli'nin 150 yaylı sazlar çalgısı ve 100 kadar koro şarkıcısından oluşan müzik topluluğuna şeflik yapmasıdır.

1687'de Roma'da önemli bir mevki olan Kardinal Pamphili'nin müzik direktörlüğüne atandı. Kraliçenin Roma'daki Palazzo Riario adlı sarayında 150 çalgıcı ve 100 şarkıdan

oluşan toplulukları yöneterek büyük övgü kazandı. 1689'da yine kraliçenin sağlığına kavuşması onuruna büyük toplulukla, trampetli yeni sinfonia'sını yönetti. Aynı yıl 20 Eylül günü, Op. 3 12 Sonata'da Chiesa'yı (Kilise Sonatı), onu davet eden ve büyük destek gördüğü Modena Dükü II. Francesco'ya ithaf etti. Eser Roma'da yayımlandı.

1700 yılından sonra bu kez konçerto türüne örnek olacak Concerto Grosso'larını besteledi. Eserleri, pek çok besteci tarafından örnek alındı, tekrar işlendi, sonatlar konçerto formuna uygulandı.

1708'de kendini şehir hayatından iyice ayırdığı zaman Kardinal Ottoboni'nin sarayında rahat bir hayat sürmeye başladı. Resim ustalarından satın aldığı tablolarla çok değerli bir resim koleksiyonu topladı. Yakın akraba ve ailesine mali yardımlarda bulundu.

1708'de Napoli'ye ziyarete gittiği zaman "Napoli Kralı" tarafından çok iyi karşılandı. Corelli Roma'nın müzik sosyetesinin başında gelmekteydi ve en yüksek soylu Romalılar tarafında tutulmaktaydı. Kardinal Ottoboni'nin sarayındaki Pazartesi Konserleri bu sosyetenin baş toplanma yeri haline gelmiştir.

Bu arada keman dersleri de vermekteydi. Öğrencileri olan ünlü Francesco Geminiani ve Pietro Locatelli ve diğerleri Albinioni'den öğrendikleri ve onun kendisinin ortaya

çıkardığı keman çalma stilini Avrupa'ya yaymaya başladılar.

Corelli Roma'da 8 Ocak 1713'de, dostu ve hamisi Kardinal Pietro Ottoboni'nin evinde öldü. Bir iki hafta önce Pfalz Kontu tarafından Corelli'ye soyluluk ünvanı verilmişti. Mirası 120.000 marklık bir servetti ve resim koleksiyonun değeri ise çok daha yüksekti. Corelli mirasını destekçisi ve arkadaşı olan Kardinal Ottobiani'ye bıraktı ama o da bunu Corelli'nin akrabalarına dağıttı. Corelli en önemli antik Roma eseri olan Pantheon 'da mezara verildi.

Benevoli ve Allegri'nin öğrencisi olan Corelli, kemana gereği gibi ilgi gösteren, kemanın niteliklerini işleyen ilk bestecidir. La Folia başlıklı sonatı, bu bakımdan güzel bir örnektir.

Modern keman çalma tekniğinin kurucusu olarak daha sonraki kemancılar üzerinde büyük etkisi olmuştur.

Corelli, özellikle üç türde seçkinleşmişti: Solo Sonat, Trio Sonat, Concerto. Hem yaşarken, hem de öldükten sonra uzun süre bu etkiyi özellikle Roma kenti hissetmiş; kemancı,

öğretmen, çalgı topluluklarının şefi olarak uzun süre bu kentte yaşayan Corelli, her şeyden önce klasik çalgı müziğine saygın bir yer kazandıran ilk besteci olarak anılmıştı.

Dört bölümlü sonat biçiminin yaratıcısıdır (yavaş/hızlı/yavaş/hızlı).

Tüm orkestra topluluğuyla iki kemanın nöbetleşerek iş gördüğü, bir trio sonat genişletimi olan konçerto grossoyu icat eden besteci olarak tanınır.

Roma'da sürgünde olan İsveç'in Katolik Kraliçesi Christina'nın hizmetinde çalışan Corelli'nin çoğu popüler sonat ve trio sonat serilerinden oluşan çalışmaları altı opus numarası altında toplanmıştır. Çağdaşı olan birçok besteci tarafından da kullanılan bir dans ezgisi 'La Follia' üzerinde çeşitlemeleri ve opus 8 numaralı 'Christmas Konçertosu' ünlüdür.

İtalyan keman ekolünün temelini de kuran, aşırı virtüözlükten kaçınan soylu bir tınıya ve dengeli bir tekniğe önem veren Corelli, melodik temaların tatlılığını doygun ve renkli bir armoniyle ya da zengin bir çokseslilikle işleyerek derinlik kazandırmış, müziği klasik bir bütünlüğe ulaştırmış, geride 48 Trio Sonat, 12 Keman Sonatı, Op.5 ve 12 Concerto Grosso Op.6 bırakmıştır.

Eserleri

Corelli besteleri 48 trio sonat, 12 keman ve continuo sonat ve 12 konçerto grossi'den oluşmaktadır. Corelli'nin çoğu popüler sonat ve trio sonat serilerinden oluşan çalışmaları altı "opus" numarası altında toplanmıştır:

Op.1: 12 "sonate da chiesa" (2 keman 1 continuo için trio sonat) (Roma 1681)

Op.2: 12 "sonate da camera" (2 keman 1 continuo için trio sonat) (Roma 1685)

Op.3: 12 "sonate da chiesa" (2 keman 1 kontinuo için trio sonat) (Roma 1689)

Op.4: 12 "sonate da camera" (2 keman 1 kontinuo için trio sonat) (Roma 1694)

Op.5: 12 Suonati a violino ve klavsen (6 "sonate da chiesa" ve 6 "sonate da camera" keman ve kontinuo için) (Roma 1700) The last sonata is a set of variations on La Folia.

Op.6: 12 "concerti grossi" (8 "concerti da chiesa" ve 4 "concerti da camera" 2 keman, viyolonsel, telli "ripieno" ve kontinuo için) (Amsterdam 1714)

Ayrıca "opus" numarası verilmemiş ama Corelli'ye ait bir kompozisyon olması çok olası şu eserler vardır:

Sinfonia in D minor, WoO 1

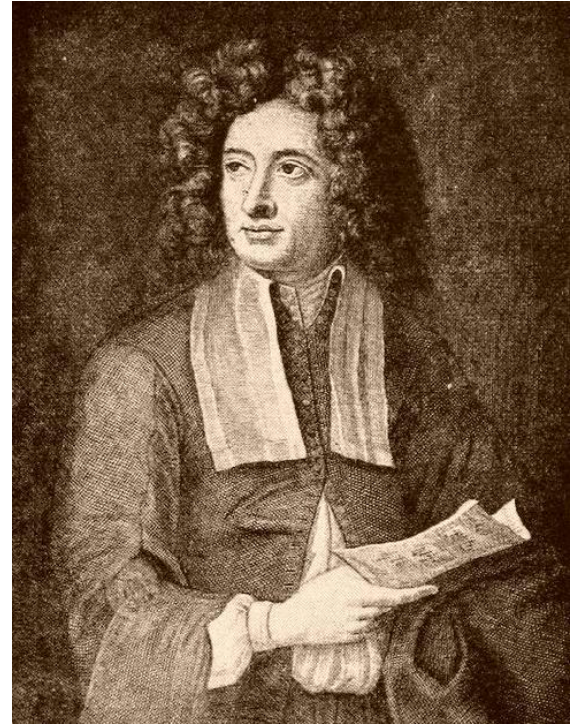
Sonata a Quattro, WoO 2 (Rogers, Amsterdam, 1699)

Sonata a Quattro, WoO 3 (Rogers, Amsterdam, 1699 supheli)

Sonata a Quattro Trumpet, 2 keman için, WoO 4

6 Sonate a tre, WoO 5–10 (Amsterdam 1714)

Çağdaşı olan birçok besteci tarafından da kullanılan bir dans ezgisi 'La Follia' üzerinde çeşitlendirmeleri ve Op.8 numaralı 'Christmas Konçertosu' ünlüdür.

– Aktüze İ. Müziği Okumak. Pan Yayıncılık. Nisan 2003.

Kazım Çapacı